

ЕКОНОМІКА, УПРАВЛІННЯ ТА ОБЛІК НА ПІДПРИЄМСТВІ

УДК 336.226.111+338.24

Н. А. Абрамченко

аспірант
Класичний приватний університет

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ОПОДАТКУВАННЯ ФІЗИЧНИХ ОСІБ: МИНУЛЕ ТА СУЧАСНІСТЬ

У статті визначено спільні риси і відмінності у зарубіжному досвіді оподаткування фізичних осіб із метою його використання в Україні.

Встановлено, що оподаткування фізичних осіб, незважаючи на велике розмаїття його моделей (шедулярна і глобальна, пропорційна і прогресивна, ліберальна і жорстка), одночасно реалізує фіскальну, регуляторну та соціальну функції.

На основі критичної оцінки зарубіжного досвіду розроблено такі рекомендації для України: встановлення податкової соціальної пільги на рівні розміру прожиткового мінімуму для працездатної особи; конкретизація норм, які регулюють надання податкової знижки; більш повна реалізація потенціалу прогресивного оподаткування доходів громадян; встановлення чітких правил і термінів подання податкової звітності; моніторинг і контроль доходів і майнового стану платника податків.

Ключові слова: оподаткування, фізичні особи, зарубіжний досвід, минуле, сучасність.

I. Вступ

Незважаючи на те, що в арсеналі держави зосереджено велику кількість важелів впливу на економічні процеси, щодо впливу на процеси залучення та використання факторів виробництва найбільш ефективним є оподаткування [2, с. 7]. Іноземні системи прямого оподаткування доходів фізичних осіб мають уже досить апробовану часом практику становлення та розвитку на базі глибокого усвідомлення кожним платником податку свого конституційного обов'язку – сплати податків [4].

Зарубіжний досвід свідчить, що в країнах з розвинутою економікою регуляторна функція податку на соціально-економічні процеси переважно закріплена за податком на прибуток підприємств, фіскальну функцію – виконує податок на доходи фізичних осіб [6, с. 355]. В Україні склалася ситуація “з точністю навпаки”. Крім цього, існуюче різноманіття аргументів проти підвищення податкового навантаження на доходи фізичних осіб пов'язано з тим, що в Україні велика питома вага бідного населення. На сьогодні в Україні сформувалася глибока поляризація доходів населення, внаслідок чого виникло принципово нове явище – глибоке розподілення суспільства на дуже багатих, багатих та бідних. Щодо середнього класу, який традиційно виступає основою стабільного розвитку будь-якого суспільства, то його частка незначна та не може бути достатньою гарантією безпечного розвитку. Гострота проблеми зумовлює підвищену увагу до неї науковців. У

працях В. Башко, Т. Вовк, О. Водянніков, Т. Єфименко, І. Коноваленко [1], В. Небильцова, Н. Остапенко [5], Я. Петракова, А. Соколовської, О. Тимченко, [3] надано бачення оподаткування доходів фізичних осіб в Україні порівняно з іншими країнами Європи, Америки, Азії. Головним чином увагу приділено країнам ЄС. Високо оцінюючи науковий доробок авторів, слід визначити недостатнє опрацювання питання адаптації законодавства України до вимог ЄС.

II. Постановка завдання

Метою статті є визначення спільних рис і відмінностей у зарубіжному досвіді оподаткування фізичних осіб із метою його використання в Україні. Відповідно до поставленої мети необхідно розв'язати такі задачі:

- з'ясувати історичні проміжки часу й географічні території, пов'язані з виникненням податку на доходи фізичних осіб;
- узагальнити сучасну практику оподаткування фізичних осіб країн світу.

III. Результати

У Європі вперше податок на доходи фізичних осіб був запроваджений за часів Середньовіччя в Італії (XIV–XVI ст.) і стягувався за прогресивною шкалою. Однією з умов розвитку податку на доходи є відповідний рівень економічних відносин. У XVII–XVIII ст. один із найвищих рівнів розвитку промисловості та торгівлі спостерігався у Франції, яка підхопила “естифету” впровадження податку на доходи у формі тальї, яка складалася з двох частин: перша стягувалася із земель, друга – з людей без урахування їх земель. З часом стягнення тальї обросло численними зловживаннями, від опо-

даткування звільнялися цілі класи населення, доки він не став повністю нерівним і довільним стягненням, оберненим на менш заможні класи.

В Англії перший податок із доходів фізичних осіб з'явився у 1798 р. за пропозицією прем'єр-міністра Вільяма Пітта-молодшого і стягувався за прогресивною шкалою. Прообразом податку на доходи можна назвати так звану класну подать, яка виникла у Пруссії на початку XIX ст. як екстрений захід для сплати контрибуції наполеонівській Франції. Для стягнення податку всі громадяни поділялися на три класи, а ставки були твердими, незмінними для кожного класу. У 1857 р. відбулася реформа, у результаті якої податок розділювався на дві частини: класну та класифіковану. Менш заможне населення сплачувало класну частину за трьома класами із 12 підрозділами. Віднесення до того чи іншого класу визначалося приблизно за майновим станом платника. Класифіковану частину (фактично – податок на доходи) сплачувало заможне населення, дохід якого перевищував 3000 марок.

У США, як і у Великій Британії, перші податки на доходи вводилися тимчасово, зазвичай під час ведення воєнних дій, що збільшувало потреби держави у фінансових ресурсах. Вперше у США податок на доходи запроваджено у 1861 р. під час Громадянської війни. Ставки становили 3% з доходів, що перевищували 600 дол. США та 5% з доходів, що перевищували 10 000 дол. США. Після війни, коли потреби у фінансуванні зменшилися, Конгрес США скасував дію закону з 1873 р. У 1913 р. було ратифіковано 16-ту поправку до Конституції США, яка дала змогу ввести податки на доходи без пропорційного розподілу між штатами, а також без переписів та переліків. Ставка була диференційованою і встановлювалася на рівні 1% з доходів вище 3 000 дол. США та 7% з доходів вище 500 000 дол. США.

Сучасна податкова система Японії почала встановлюватися лише наприкінці XIX ст., коли країна стала на шлях прискореної модернізації. Систему оподаткування доходів впроваджено у 1887 р., існували певний неоподатковуваний мінімум (на той момент – 300 ієн), а також прогресивні ставки в межах від 1 до 3%. На початкових етапах у Японії діяло так зване шедулярне обкладання доходу, коли різні види доходів (шедули) обліковуються і обкладаються окремо. Податок був розділений на три шедули: 1) корпоративні доходи – податкова ставка 2,5%; 2) доходи від відсотків (банківських, тощо) – податкова ставка 2%; 3) особистий дохід – податкові ставки 1–5,5%. Податок не стягувався з дивідендів, одержуваних фізичними особами, таким чином усувалося подвійне оподаткування доходу від дивідендів.

У сучасному світі моделі оподаткування фізичних осіб істотно різняться. У таких країнах Європи, як Болгарія, Кіпр, Естонія, Греція, Латвія, Норвегія, Румунія, особистий прибутковий

податок належить до місцевих податків, а в Бельгії, Данії, Фінляндії, Швеції та Швейцарії органи місцевого самоврядування самостійно визначають ставки, за якими будуть оподатковуватися доходи громадян. Досить цікавою є й практика справляння податку в Китайській Народній Республіці. Держава надає право податковим агентам компенсувати витрати на забезпечення сплати податку в розмірі 2% від суми утриманого податку.

Податки на спадщину як одна із складових прибуткового оподаткування у розвинених країнах світу не відіграє значної ролі, якщо розглядати його з точки зору ефективного фіскального інструменту. У деяких країнах, таких як Італія, Люксембург, Австралія, Канада і Нова Зеландія, спадок узагалі не розглядається як об'єкт, з якого сплачується податок. В усьому світі у системі податкових відносин важливе місце посідає показник "граничний дохід" – мінімальний розмір отриманого доходу, з якого починається сплачуватися податок. У розвинених країнах світу система прибуткового оподаткування будується таким чином, що показник "граничний дохід" залежить від кількості дітей, сімейного стану платника та способу оподаткування за єдиною чи роздільною системою. У таких країнах, як Ірландія, Корея, Мексика, Туреччина середньозважена величина граничного доходу (неоподаткованого мінімуму), з якого починається сплачуватися податок з доходів фізичних осіб становить 30% від середньої заробітної плати у виробничому секторі.

На сьогодні ЄС з метою підтримки курсу Лісабонської стратегії розроблено відповідну стратегію на період до 2020 р. [8]. У документі зазначено, що якості системи доходів/податків потрібно приділяти особливу увагу. За необхідності збільшити податки потрібно зробити так, щоб таке збільшення, за можливості, було пов'язане з перетворенням системи оподаткування на таку, що сприяла б зростанню. Так, слід уникати збільшення податків на зайнятість, що мало місце раніше та призводило до втрати робочих місць. Навпаки, держави-члени повинні намагатися перенести податковий тягар із сфери зайнятості в сферу енергетики та навколишнього середовища, що стане частиною політики перетворення системи оподаткування на більш екологічну.

Країнами ЄС в межах реформи податкової системи та системи соціальних відрахувань (flexicurity strategy) були створені умови для поступового скорочення рівня безробіття та підвищення рівня активності населення. Політикою соціальних відрахувань, продовжуючи напрям реформ, було збільшено соціальні відрахування, з одночасним створенням широких податкових умов стосовно скорочення податкового клину (the tax wedge), зокрема для отримувачів низької заробітної плати. Водночас політика реформ розвитку заробітної плати проводиться в країнах ЄС з урахуванням від-

повідності розвитку продуктивності праці, оскільки збільшення заробітної плати без певного підвищення продуктивності праці загрожує стабільності ринку.

Реформи, спрямовані на зниження податкового клину насамперед для низько-кваліфікованої праці, що з позиції стратегічної податкової політики стимулює зайнятість населення, наприкінці 1990-х – початку 2000-х рр. здійснювалися у Німеччині, Данії, Греції, Франції, Італії, Люксембурзі, Португалії та інших країнах.

У Болгарії, Греції, Естонії, Латвії, Литві, Румунії, Словаччині та країнах - не членах ЄС проведено податкову реформу з переходом до плоскої податкової ставки, при цьому відбулося і збільшення персональних знижок (неоподаткованого мінімуму). Останнім часом більшість європейських країн відмовляються від оподаткування дивідендів на підставі того, що такі доходи вже оподатковані на стадії оподаткування прибутку.

Розглянемо особливості оподаткування доходів фізичних осіб в окремих країнах світу. Болгарія у 2008 р. скасувала прогресивну шкалу і ввела єдиний прибутковий податок для всіх громадян, що становить 10% і є одним з найнижчих у світі. Окрім країн Східної Європи, низькі податки зберігаються в Гонконгу, Саудівській Аравії і Кувейті, а також у таких податкових гаванях, як Багамські острови й Бермуди.

Податок із доходів фізичних осіб є важливішим податком у Великобританії з соціальної та фіскальної точки зору. Він передбачає низку пільг [7]: неоподатковуваний мінімум становить 3445 фунтів стерлінгів на рік; для осіб старших 64 років – 4200 фунтів стерлінгів; для осіб старших 74 років – 4370 фунтів стерлінгів; неповним сім'ям, які мають дітей віком до 16 років; неповним сім'ям, діти яких навчаються у вищих навчальних закладах денної форми навчання. Оподатковуваний дохід зменшується на суму витрат, пов'язаних з одержанням доходу (спецодяг, обладнання для роботи), а також на суми внесків до пенсійних і благодійних фондів, медичної страховки для старших 65 років, процентних платежів по позиках на придбання житла та власності (максимум 30 тис. фунтів стерлінгів). Величина знижок щорічно індексується відповідно до рівня інфляції.

В Ізраїлі прибутковий податок на доходи фізичних осіб має прогресивну шкалу і розраховується за ставками 10, 20, 30, 45, 50%. Ставка податку на дивіденди для фізичних осіб становить 25%. В Ізраїлі при народженні кожному громадянину держави надається посвідчення, номер якого співпадає з його ідентифікаційним кодом. По завершенню фінансового року фізичні та юридичні особи, а також приватні підприємці подають декларацію про доходи в податковий орган. Кожний рік податкове управління розробляє інструкції про подання декларації, терміни та порядок подання, перелік документів, які при цьому необхідно додати, порядок

заповнення декларацій та відповідальність за порушення термінів та порядку надання її. Крім декларації про доходи, яка подається щорічно, кожний приватний підприємець раз на п'ять років подає декларацію про майно. У ній фіксується вартість майна в перший та останній роки періоду і таким чином визначається приріст майна. Якщо вартість майна збільшилася, то особа повинна надати пояснення щодо цього збільшення та вказати шляхом вирахування з власного доходу за п'ять років усіх витрат. Якщо одержаний чистий дохід перевищує вартість приросту майна, то платник податку має прояснити ситуацію щодо джерел доходів.

В Італії прибутковий податок з громадян стягується за шедулярною формою, тобто обкладається кожна частина доходу окремо відповідно до джерела доходу. Прибутковий податок з фізичних осіб резиденти сплачують із усіх видів доходів, одержаних в Італії і за кордоном, нерезиденти – лише з доходів, одержаних в Італії. За походженням джерела доходів розподілені на п'ять категорій, кожній з яких властиві свої особливості оподаткування: нерухоме майно (земля і будівлі); капітал; підприємництво; трудові доходи від роботи за наймом і в порядку самозайнятості осіб вільних професій; інші джерела. Під одною назвою по суті справляються п'ять різних податків. Прибутковий податок на капітал поширюється на депозитні рахунки в банках, проценти за позиками, доходи від цінних паперів, лотерейних виграшів. Проценти по банківських рахунках оподатковуються за ставкою 25%; по облігаціях, бонах і кредитних сертифікатах – 12,5%; по іноземних позиках – 30%. Податок на трудові доходи осіб, працюючих за наймом, поширюється на заробітну плату, компенсації, винагороди, доплати тощо; осіб вільних професій – на гонорари, доходи від оплати послуг, виручку від продажу витворів мистецтва тощо. У силу різноманітності, нерегулярності, кон'юнктурності таких доходів адміністрування оподаткування трудових доходів осіб вільних професій досить складне.

У Нідерландах фізичні особи сплачують такі податки: прибутковий податок, який є основним і стягується з усіх видів доходів громадян; прибутковий податок та відрахування на соціальне страхування, які становлять єдиний комбінований податок, який розраховується за прогресивною шкалою. Для деяких категорій громадян (наприклад, осіб, старших за 65 років) встановлюють нижчі ставки. Одноразові виплати оподатковуються за різними ставками. Так, вихідна допомога, прибуток від реалізації або ліквідації бізнесу оподатковуються за ставкою 45%, дохід на приріст капіталу, одержаний від реалізації акцій, – 20%. Якщо фізична особа тимчасово працює в Нідерландах, то її дохід оподатковується за ставкою 35%.

У Німеччині традиційно існує класова система оподаткування, де в основу класифікації платників на класи покладений їх соціально-громадянський статус. При визначенні величини оподатковуваного доходу із сукупного доходу вираховуються особливі та непередбачені витрати. До особливих витрат віднесені затрати, що мають характер матеріального забезпечення платника та його сім'ї в майбутньому: страхові внески, цільові внески на житлове будівництво, витрати на професійне навчання та підвищення кваліфікації, аліменти. У групі особливих витрат – також витрати на підтримку благодійних, церковних, наукових установ (загальний обсяг таких пожертвувань не може перевищувати 5–10% загальної суми доходів платника). До непередбачуваних витрат належать вимушені витрати у випадку лікування, інвалідності, догляд за хворими членами сім'ї (в межах установленого рівня). Крім того, при визначенні оподатковуваного доходу з нього вираховуються знижки за віком (для платників, старших 64 років), неоподатковуваний мінімум, знижки на дітей.

У Норвегії є три головні категорії податків: соціальний внесок, податок на загальний дохід, податок на "багатство". Соціальний внесок вираховується з річної зарплати (до 267 тис. крон (42 тис. дол. США)), усе, що отримано понад це, оподатковується прогресивним податком із максимальною ставкою 49,8% зарплати. Загальний дохід становить суму всіх грошових надходжень - це зарплата (таким чином, з урахуванням соціального внеску зарплата оподатковується двома видами податків); гонорари; пенсія за старістю чи по догляду за дитиною; можливі виграші в лотерею; цінні подарунки; дохід від наявності власного житла; прибуток від сільськогосподарського використання власної землі, від використання власної частини лісу, від риболовства та полювання; прибуток від будь-якого виду бізнесу; річні відсотки з банківського вкладу; наявність службового автомобіля, який використовується в особистих потребах. Податок на "багатство" стягується із таких об'єктів: кошти на рахунках у норвезьких та іноземних банках; кошти готівкою та чеки; акції підприємств та інші цінні папери; абсолютна ринкова вартість житла та приміських будинків, що є у приватній власності, земельних чи лісних угідь, приватних промислових підприємств, автомобілів, всіляких морських та річкових суден.

У Польщі податок на доходи фізичних осіб встановлено Законом "Про податок з фізичних осіб" (1991 р.) і Законом "Про акордне начислення податку на деякі види доходу фізичних осіб" (1998 р.). Оподаткуванню належать доходи фізичних осіб незалежно від джерела надходження. Підприємці-фізичні особи мають право обрати фіксований податок у розмірі 19%. Законодавство передбачає понад 100 видів діяльності, що звільнені від податку на доходи,

або передбачають певні пільги. З 1 січня 2009 р. у Республіці Польща введено два види податку від фізичних осіб. Якщо платник податку протягом року отримував дохід у розмірі до 85528 польських злотих (30545 дол. США), то ставка оподаткування становить 18%. Всі доходи платника податку, які перевищують вищезгадану суму доходу, оподатковуються за ставкою 32%. Середньою ставкою податку з доходів у розмірі 19% обкладаються дивіденди та надходження від часток у капіталі юридичних осіб. Податком із доходу обкладаються фізичні особи, які постійно проживають у Польщі, та особи, які перебувають у країні понад півроку. Крім того оподатковуються доходи осіб, що проживають за кордоном, якщо джерело цих доходів знаходиться у Польщі. Для визначення загальної суми оподаткування дохід зменшується на суму страхових внесків на пенсійне страхування за віком та станом здоров'я, на лікарняне страхування та страхування від нещасних випадків, що передбачено в положеннях про систему соціального страхування.

Прибутковий податок у Швеції розподілено на три категорії: податок на трудові доходи фізичних осіб, майновий та корпоративний. Якщо сукупний прибуток фізичної особи не перевищує 170 тис. крон, податок становить 31%, при перевищенні вказаної суми, ставка податку може зростати до 50%. Майновий податок стягується із розрахунку вартості майна: до 800 тис. крон – ставка нульова; до 1,5 млн крон – 1,5%; до 3,5 млн крон – 12 тис. крон + 2,5%; на майно більшої вартості – 62 тис. крон + 3%. Корпоративний податок стягується з підприємств за ставками в межах від 20 до 30%.

Федеральний індивідуальний прибутковий податок із максимальною ставкою 28% стягується з усього працездатного населення США. Ним оподатковуються практично всі види доходів, які можуть бути одержані населенням: заробітна плата й допомога; прибуток від приватної підприємницької діяльності; відсотки за внесками в кредитно-ощадні установи; дивіденди; рента; допомога по безробіттю, що виплачується приватними компаніями. Не підлягають оподаткуванню доходи від відсотків, які отримують утримувачі деяких видів цінних паперів, що випускаються урядами штатів. Частково оподатковуються пенсії та допомога із соціального страхування. Кожний платник податків має право на ряд знижок і відрхувань із свого валового доходу перед нарахуванням податку. Платники податків мають персональні відрхування, а також ряд цільових знижок зі свого доходу, який підлягає оподаткуванню. Найбільше значення мають п'ять статей таких знижок. У такий спосіб дозволяється вираховувати із валового доходу частину витрат на лікування та інше медичне обслуговування, яке перевищує 7,5% цього доходу за минулий рік. Після того, як платник податків зробив усі дозволені законом вирахування зі свого валового річного

доходу, сума, яка залишилася, безпосередньо оподатковується прибутковим податком.

Громадяни Японії, а також постійні резиденти (громадяни, що проживали на території держави щонайменше 5 років і мають намір постійного проживання) сплачують прибутковий податок на всі доходи отримані як в Японії, так і закордоном. Нерезиденти сплачують податки лише в частині доходів, отриманих на території Японії. Фізичні особи (наймані працівники та самозайняті особи) сплачують державний прибутковий податок за прогресивною шкалою, що має шість ставок, які нараховуються залежно від суми отриманого доходу: – 5% (1 – 1 950 000 єн), 10% (1 950 001–3 300 000 єн), 20% (3 300 001 – 6 950 000 єн), 23% (6 950 001–9 000 000 єн), 33% (9 000 001 – 18 000 000 єн) і 40% (18 000 001 єн і більше). Сплачується прибутковий податок щорічно на всі види доходів, отриманих протягом календарного року. Базою оподаткування в межах системи прибуткового податку є: заробітна плата, доходи осіб вільних професій, оплата працівників мистецтв, професійних спортсменів, офіціантів у барах, допомога при звільненні, доходи, отримані від нерухомості, дивіденди, пенсії, авторські гонорари, винагороди за різноманітні особисті заслуги, прибуток від продажу акцій, зареєстрованих на фондових біржах тощо. Фізичні особи також сплачують прибутковий префектурний податок за ставками 5, 10, 15% відповідно до суми доходу. Крім цього, кожен громадянин Японії незалежно від величини доходу сплачує податок на проживання у розмірі 3 200 єн на рік. Таким чином, у Японії податкові ставки на доходи фізичних осіб, у тому числі місцеві податки, одні з найвищих у світі.

IV. Висновки

1. Оподаткування фізичних осіб є відносно “молодим”, його перші прообрази з’являються лише на початку XIX ст. та остаточно воно закріплюється у податкових системах країн світу лише на початку XX ст.
2. У сучасних податкових системах оподаткування фізичних осіб є одним із найважливіших елементів, а об’єктами – доходи й капітал. Незважаючи на велике розмаїття його моделей (шедулярна і глобальна, пропорційна і прогресивна, ліберальна й жорстка) оподаткування фізичних осіб одночасно реалізує фіскальну, регуляторну та соціальну функції. Остання виявляється, поміж іншим, рядом знижок і відрахувань із валового доходу перед нарахуванням податку. Системи оподаткування розвинених країн світу спрямовані на формування кінцевого доходу домогосподарств таким чином, щоб кожна фізична особа мала в користуванні після оподаткування дохід, достатній для фінансування всіх необхідних витрат на задоволення своїх потреб.
3. На основі критичної оцінки зарубіжного досвіду розроблено такі рекомендації для України:

встановлення податкової соціальної пільги на рівні розміру прожиткового мінімуму для працездатної особи; конкретизація норм які регулюють надання податкової знижки; більш повна реалізація потенціалу прогресивного оподаткування доходів громадян; встановлення чітких правил і термінів подання податкової звітності; моніторинг і контроль доходів і майнового стану платника податків.

Перспективами подальших досліджень є обґрунтування механізмів сплітінга в системі вирівнювання бази оподаткування доходів фізичних осіб.

Список використаної літератури

1. Вовк Т. Податкові аспекти права СОТ та *acquis* ЄС. Орієнтири податкової реформи в Україні / Т. Вовк, О. Водяніков, І. Коноваленко ; Центр європ. та порівнял. права. – Харків : Консум, 2004. – 959 с.
2. Денисенко Д. Є. Оподаткування факторів виробництва у забезпеченні конкурентоспроможності товаровиробників : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.08 / Д. Є. Денисенко ; Приват. ВНЗ “Європ. ун-т”. – Київ, 2014. – 21 с.
3. Єфименко Т. І. Динаміка податкового навантаження в Україні в контексті реалізації податкової реформи : монографія / Т. І. Єфименко, А. М. Соколовська, О. М. Тимченко, В. Й. Башко, Я. В. Петраков ; ред.: Т. І. Єфименко, А. М. Соколовська ; Держ. навч. – наук. установа “Акад. фінанс. упр.”. – Київ : Акад. фінанс. упр., 2013. – 491 с.
4. Конституційний обов’язок громадян щодо сплати податків: досвід України і зарубіжних держав [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://sfs.gov.ua/modernizatsiya-dps-ukraini/povidomlenia_/2012_povidomlenia-modernizatsia/60067.html
5. Небільцова В. М. Оподаткування доходів фізичних осіб в Україні в порівнянні з світовим досвідом / В. М. Небільцова, Н. В. Остапенко // Наук. пр. Нац. ун-ту харч. технологій. – 2012. – № 44. – С. 196–203.
6. Помулева В. М. Соціальні аспекти податку на доходи фізичних осіб: світовий та вітчизняний досвід [Електронний ресурс] / В. М. Помулева // Сталий розвиток економіки. – 2013. – № 1. – С. 354–357. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/sre_2013_1_78.pdf.
7. Світовий досвід оподаткування (досвід розвитку та модернізації податкових служб країн світу) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/modernizatsiya-dps-ukraini/arkhiv/mijnarodniy-dosvid-rozvitk/svitovui-dosvid/>.
8. Стратегія для розумного, сталого та всеохоплюючого зростання: Повідомлення Комісії “Європа – 2020”, Брюссель, 03.03.2010 COM (2010)2020 остаточна версія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.>

google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=4&ved=0CDIQFjADahUKEwjPx5yVtZfJAhVX-mMKHcmaCVA&url=http%3A%

2F%2Fold.minjust.gov.ua%2Ffile%2F31493&u sg=AFQjCNEzFPMIDzuPc2r7tNK8_QPzIBkz w&cad=rja.

Стаття надійшла до редакції 15.09.2015.

Абрамченко Н. А. Зарубежный опыт налогообложения физических лиц: прошлое и современность

В статье определены общие черты и отличия зарубежного опыта налогообложения физических лиц с целью его использования в Украине.

Установлено, что налогообложение физических лиц, невзирая на большое разнообразие его моделей (шестидесятилетняя и глобальная, пропорциональная и прогрессивная, либеральная и жесткая), одновременно реализует фискальную, регулируемую и социальную функции.

На основе критической оценки зарубежного опыта разработаны такие рекомендации для Украины: установление налоговой социальной льготы на уровне размера прожиточного минимума для работоспособного лица; конкретизация норм, регулирующих предоставление налоговой скидки; более полная реализация потенциала прогрессивного налогообложения доходов граждан; установление четких правил и сроков представления налоговой отчетности; мониторинг и контроль доходов и имущественного состояния налогоплательщика.

Ключевые слова: налогообложение, физические лица, зарубежный опыт, прошлое, современность.

Abramchenko N. Foreign Experience of Taxation of Physical Persons: the Past and Contemporaneity

Actuality of the article is determined by that the foreign systems of direct taxation of profits of physical persons have already the practice of becoming and development approved enough sometimes on the base of deep realization by every payer of tax of the constitutional duty of tax payment. A research purpose is determination of general lines and differences in foreign experience taxation of physical persons with the purpose of his use in Ukraine.

It is set that taxation of physical persons is relatively "young", him the first prototypes appear only at the beginning XIX of century and finally it is fastened in the tax systems of the world countries only at the beginning XX of century In the modern tax systems of taxation of physical persons is one of major elements, and by objects are profits and capital. Without regard to the large variety of his models (schedule and global, proportional and progressive, liberal and hard), taxation of physical persons simultaneously will realize fiscal, regulative and social functions.

On the basis of critical estimation of foreign experience such recommendations are worked out for Ukraine: establishment of tax social deduction at the level of size of living wage for a capable of working person; specification of norms which regulate the grant of tax abatement; more complete achieving of progressive taxation of profits of citizens; establishment of clear rules and terms of presentation of the tax accounting; monitoring and control of profits and property state of taxpayer.

Key words: taxation, physical persons, foreign experience, the past, contemporaneity.